

Rigsarkivet

Forskningsårsberetning

for 2024

Årsberetning for 2024	2
Forskningen i 2024 – en præsentation	5
Forskningsprojekter og -miljø	9
Forskningsformidling	13
Rigsarkivets forskere i tal	16
Løbende forskningsprojekter 2025.....	21
Forskning i Rigsarkivet – bibliografi 2024	26
Rigsarkivets forskningskoordinationsgruppe	30
Rigsarkivets rådgivende forskningsudvalg	30

Redaktion: Hans Schultz Hansen

Årsberetning for 2024

Rigsarkivets forskning holdt sig i 2024 overvejende inden for de kendte rammer. De vigtigste begivenheder var, at en forsker fik Julius Bomholt-Prisen, at en ph.d. stipendiat fik afsluttet sit studium med et vellykket forsvar, samt at fornyelsen i forskerstaben fortsatte med to ansættelser. Et længe næret ønske fra forskerne om adgang til artikler fra internationale tidsskrifter kom et stort skridt fremad.

Julius Bomholt-Prisen 2024

Arkivar og forsker Silvia Goldbaum Tarabini modtog ved en højtidelighed i Rigsarkivet den 2. december 2024 Kulturministeriets Julius Bomholt-Pris for bogen *Danske jøders liv og død i Theresienstadt*, der udkom i 2023. Det er tredje gang, at denne fornemme forskningspris gik til en forsker i Rigsarkivet. Uddelingen blev den sidste efter nedlæggelsen af Kulturministeriets Forskningsudvalg.

Kulturministeriets Forskningspulje og Forskeruddannelse uden for universiteterne

Rigsarkivet indgav i 2024 to ansøgninger til Kulturministeriets Forskningspulje, desværre uden positivt resultat. Det blev det sidste gang, at der foretoges uddeling fra denne pulje som følge af førnævnte bortfald af Kulturministeriets Forskningsudvalg. Denne pulje har siden oprettelsen i 1990'erne givet mange forskere i Rigsarkivet gode vilkår for at få ekstra og samlet tid til at få afsluttet deres forskningsprojekter.

DFF-virkemidlet forskeruddannelse uden for universiteterne fortsætter derimod. Rigsarkivet modtog i 2024 syv ansøgninger om husningstilsagn og kunne som tidligere år give tre tilsagn. Ingen af de tre opnåede dog stipendium.

Publikationer

Rigsarkivets forskere udsendte i 2024 14 fagfællebedømte publikationer, hvoraf 4 var internationale. Der udkom 8 forskningspublikationer (1 international) uden peer review og 6 formidlingspublikationer (ligeledes 1 international). I alt blev der således udgivet 28 publikationer. I 2023 var tallet 44. Tilbagegangen fordeler sig over alle tre publikationstyper og har ikke mindst ramt antallet af internationale publikationer. Den afspejler dels, at opgørelsen fra og med 2024 udelukkende omfatter ansatte med forskningsforpligtelse, dels at 2024 var det midterste år i den treårige forskningsplansperiode, hvor forskningsresultater fra den foregående planperiode er udgivet, mens nye forskningsresultater endnu er i støbeskeen.

Blandt publikationerne skal nævnes flere med byhistorisk sigte og om sønderjyske eliter, ligesom Rigsarkivet atter udgav *Erhvervshistorisk Årbog*, men først og fremmest Mads Villefrance Perners ph.d. afhandling, se nedenfor.

Forskermøder

Rigsarkivets forskere samt enhedschefer med forskere ansat og repræsentanter for direktionen mødtes to gange i 2024 til drøftelse af aktuelle forskningsspørgsmål og diskussion af kommende projekter og ufærdige tekster. Særlige temaer i året var forskernes omgang med data og forskningens placering i en ny agil governance.

Ny ph.d. og nye forskere

Mads Villefrance Perner afsluttede sit ph.d. stipendium. Den 10. september leverede han et godt ph.d. forsvar på Københavns Universitet Amager for sin tre afhandlinger samlet under overskriften *Inequalities in early life mortality. Exploring sex, social class and place as risk factors of death in nineteenth and early twentieth century Denmark*. Efter afsluttet stipendium fik han fra DFF tildelt et internationalt post.doc. stipendium på Roskilde Universitet.

Michael Nobel Hviid blev pr. 1. november ansat i en forskerstilling på Rigsarkivet i Aabenraa, mens Barbara Revuelta-Eugercios samme dato fik en seniorforskerstilling i Rigsarkivet i Odense. Sidstnævnte stilling er nyoprettet.

KB Dokumentservice

Rigsarkivets forskere deltog i første halvår 2024 i et forsøg med oprettelse af Det Kongelige Biblioteks Dokumentservice. Fra årsskiftet har Rigsarkivets forskere fået adgang til den permanente ordning.

Forskningspartnerskaber

Rigsarkivet deltog i 2024 i seks forskerpartnerskaber.

I Link Lives-projektet er samarbejdspartnerne Københavns Universitets Saxo Institut, Novo Nordisk Foundation Center for Protein Research og Navneafdelingen samt Københavns Stadsarkiv. Fra Rigsarkivet medvirker:

- Forskningslektor Barbara Revuelta-Eugercios som projektleder
- Seniorforsker Asbjørn Romvig Thomsen
- Projektforsker, ph.d. Nicolai Rask Mathiesen (til 1. september) – siden 15. august Data scientist, ph.d. Tobias Kallehauge
- Projektforsker, ph.d. Olivia Robinson
- Videnskabelig assistent Lise Bødtker Sunde
- Ph.d.-stipendiater Mads Villefrance Perner (afhandling forsvaret 10. september) og Line Hjorth-Moritzsen.

Projektet, der er finansieret af Innovationsfonden og Carlsbergfondet, blev indledt i 2019 og afsluttes i september 2025.

Rigsarkivet er fortsat associeret med Center for Digital Historie ved Aarhus Universitet.

Multigenerationsregisteret har til formål at etablere familierelationer for alle danskere i det 20. århundrede. Det er finansieret af Novo Nordisk Fonden. Chefkonsulent Jeppe Klok Due fra Rigsarkivet leder projektet. Københavns Universitets Datalogiske Institut og Center for Registerforskning ved Aarhus Universitet er partnere.

Rigsarkivet i Aabenraa medvirkede i modningen af et kommende projekt om politik og identitet i Sønderjylland efter 1955, som Museum Sønderjylland er førstekraft i. Desuden medvirker Forskningsafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig. Med tilskud fra Kulturministeriets Forskningspulje til projektmodning blev der afholdt en workshop på Christianslyst i Sydslesvig i marts 2024. Den viste, at der ikke er forskningsmæssigt grundlag for et stort tværinstitutionelt projekt med emnet. Partnerne undersøger i stedet mulighederne for et mindre projekt om trusselsbilleder 1945-ca. 1970 i samarbejde med Center for Koldkrigsstudier ved Syddansk Universitet.

Endelig fortsætter samarbejdet med Aalborg Universitet og Aalborg Stadsarkiv om at projektmodne et større forskningsprojekt. Projektmodningen ledes af en styregruppe med seniorforsker Christian Larsen, Rigsarkivet, som forperson. Sammen med Aalborg Universitet og Københavns Professionshøjskole har han sendt ansøgning til Danmarks Frie Forskningsfond (DFF) om tilskud til projektet med to ph.d.-stipendiater: "Recording children: Children's involvement in writing and child-centred approaches to archiving". Svar ventes april-maj 2025.

Ny organisering af forskningen

I efteråret indledtes arbejdet med en fornyelse af forskningsorganiseringen med tillempling til Rigsarkivets nye agile governance for udviklingsopgaver. Arbejdet vil fortsætte ind i 2025. Hovedpunktet bliver formuleringen af en epic for forskningen og nedsættelsen af forskerteams, som skal styrke kvalitetsarbejdet ved gensidig faglig sparring, deling af viden om nye teorier og metoder, erfaringsudveksling om international publicering og ekstern finansiering m.m. Blandt opgaverne i 2025 bliver også medvirken ved udarbejdelsen af forskernes bidrag til den kommende flerårige forskningsplan.

Aabenraa, april 2025

Hans Schultz Hansen
Forskningsleder, dr.phil.

Forskningen i 2024 – en præsentation

Her gives en præsentation af de bøger og andre større afhandlinger, som udkom i 2023. De enkelte omtaler er udarbejdet af forfatterne. En fuldstændig fortegnelse over produktionen findes på s. 26ff. Endvidere henvises til [forskernes sider på Rigsarkivets hjemmeside](#) og til [PURE for Kulturministeriets forskningsinstitutioner](#).

Dødelighedens ulighed i de unge år. Et eksplorativt studie i køn, socialklasse og rum som risikofaktorer for tidlig død med fokus på Danmark i 1800- og starten af 1900-tallet.

Mads Villefrance Perner har den 10. september forsvaret sin ph.d. afhandling *Inequalities in early life mortality. Exploring sex, social class and place as risk factors of death in nineteenth and early twentieth century Denmark* på Københavns Universitet med et fornemt resultat.

Denne afhandling undersøger uligheder i dødeligheden hos børn og unge før og under det markante fald i dødeligheden, som indtraf i slutningen af 1800-tallet. Den har sit fokus på tre konkrete faktorer, som hver især spillede en rolle for folks sundhed i fortiden: køn, socialklasse og rum. Med køn forstås både de fysiologiske forskelle på mænd og kvinder, som på forskellige stadier i deres liv har øget eller mindsket sundhedsmæssige risici. Men også det kulturelle køn som i Danmark og Europa i 1800-tallet formede tilværelsen på en lang række måder, som kunne påvirke dødeligheden. Socialklasse havde betydning for familiernes økonomiske midler og derigennem ernæringsniveauet, boligens standard samt tid og råd til børnepleje. Geografisk placering, f.eks. hvor vidt man levede på landet eller i byen, havde betydning for det naturlige og sociale miljø, man udsattes for i det daglige, og som for især spædbørn havde afgørende betydning for sundheden.

Afhandlingen består af tre afgrænsede casestudier, som hver tager udgangspunkt i én af ovenstående faktorer, om end der er en række overlap. Det første, som fokuserer på forskelle i dødelighed mellem kønnene i barndommen og ungdom, konkluderer at kvinder fra slutningen af barndom og indtil de sene teenageår havde en markant højere dødelighed end mænd, og diskuterer hvor vidt (in)direkte kønsdiskrimination bidrog til det mønster. Det andet, som følger en kohorte af børn i 1880ernes København, viser at børn i arbejderfamilier havde op mod 30 procent højere risiko for at dø end dem fra middel- og overklassen, og at forskellen var størst hos pigerne. I det tredje casestudie, som undersøger spædbørnsdødeligheden på sogneniveau fra 1835 til 1915, afgrænser jeg områder med forholdsvis høj eller lav dødelighed og ser på dennes fordeling på året og udvikling over tid. Studiet peger på ret divergerende mønstre mellem højdødelighedsområderne, hvilket antyder at årsagerne til den høje dødelighed formentlig også har varieret. Overordnet set illustrerer afhandlingen at ulighed i sundhed ikke kun er et moderne fænomen; der var allerede i 1800-tallet markante uligheder i den danske befolknings gennemsnitlige levetid.

By- og lokalhistorie

Der er en lang tradition for, at arkivarer ved de statslige arkiver bidrager til den lokalhistoriske litteratur. Det gælder ikke mindst de såkaldte byhistorier eller bybiografier, der har til formål at give en både sammenfattende og detaljerig fremstilling af en bys historie i en kortere eller længere periode – og at gøre det på en sådan måde, at værket kan læses med udbytte af et lokalt, historieinteresseret publikum, samtidig med at forskere, der beskæftiger sig med andre byer eller med byhistorie generelt, også kan have stor glæde af det.

Inden for de seneste år har forskere ved Rigsarkivet bidraget til to bøger af denne karakter. Først udkom Helge Rørtoft-Madsen (red.): *Præstø og omegn. Historie – natur – kultur*, hvor seniorforskerne Christian Larsen og Jørgen Mikkelsen samt fhv. seniorforsker Erik Nørr er blandt de 24 forfattere med meget forskellig faglig baggrund, som har belyst områdets udvikling fra oldtiden til i dag. Jørgen Mikkelsen har skrevet om Præstøs befolkning, bebyggelse, erhvervsliv og sociale forhold i 1800-tallet, mens Erik Nørr og Christian Larsen har analyseret skolevæsenets udvikling i købstaden og dens landdistrikt i 1800- og 1900-tallet.

Den anden bog er Lars Bisgaard m.fl. (red.): *Assens historie*. Her har Jørgen Mikkelsen behandlet perioden 1700-1814, mens seks andre forskere fra universiteter, museer og biblioteker har taget sig af de øvrige perioder. Ligesom i Præstø-bogen er Jørgen Mikkelsens kapitel i helt overvejende grad udarbejdet på grundlag af arkivalier i Rigsarkivet, i dette tilfælde mest Rigsarkivets afdeling i Odense. Til at kortlægge de demografiske og økonomiske strukturer samt bebyggelsen har han ligesom i mange andre bybiografier gjort brug af folketællinger, brandtaksationer, skifter og accisejournaler m.m. Men den heldige omstændighed, at det store arkiv fra Fyns Stiftamt (den myndighed, der førte tilsyn med de fynske købstæder i 1700-tallet) er henlagt købstadsvis, har også gjort det muligt at gennemgå et betydeligt antal klager og andre henvendelser fra beboere i Assens med et relativt beskedent tidsforbrug. Denne undersøgelse har givet kendskab til mange interessante konflikter om bl.a. lavsvæsen, begravelsestraditioner og stolestader i kirken, og præsentationen af disse sager fylder relativt meget i kapitlet.

Et tredje lokalhistorisk produkt med deltagelse fra Rigsarkivet er artiklen "Stiftamtmand Niels Gersdorffs Beskrivelse over Kiøbenhavns Amt 1745", der blev publiceret i *Historiske Meddelelser om Københavns Amt*. Det drejer sig om en kommenteret kildeudgivelse, hvor Bjørn Westerbeek Dahl har stået for transskriptionen, mens Jørgen Mikkelsen har udarbejdet indledningen. Artiklen er en forløber for det tre-bindsværk om "De Jessenske Relationer" (en større samling af indberetninger fra 1743ff), som en forskergruppe med base i Rigsarkivet har forberedt gennem en længere årrække. Manuskripterne til artikler og kildetransskriptioner er ved at blive layoutet.

Sønderjyske eliter

Der medvirkede to forfattere fra Rigsarkivet i antologien *Sønderjyske eliter – fra oldtiden til industrialderen*, som blev udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland ved Carsten Porskrog Rasmussen. Bogen udsprang af en særlig forskningssatsning i Museum Sønderjylland. Leah Porse Rasmussen skrev om Fribondeeliten i Slesvig, dvs. det lag af storbønder med privilegier typisk i form af frihed for skatter og hoveri, som i hertugdømmet skød sig ind mellem bondestanden og lavadelen i senmiddelalderen og endnu blomstrede op i 1700-tallet. Der kendes tæt ved et halvt hundrede såkaldte frigårde, hvortil der var knyttet sådanne privilegier. Hans Schultz Hansens bidrag handlede om Nationale eliter i Sønderjylland, som opstod i takt med den slesvig-holstenske og den danske bevægelses opkomst i 1800-tallet. Jo mere de to nationalbevægelser blev fast organiseret, jo stærkere udpræget og synlig og lagdelt blev deres eliter. Dog var der den forskel, at den slesvig-holstenske elite i høj grad faldt sammen med den almindelige samfundselite i by og på land, var den danske elite temmelig ensidigt knyttet til gårdmandsstanden.

Erhvervshistorisk Årbog 2024

73. årgang udkom som et dobbeltnummer i december 2024. Årbogen blev som hidtil redigeret af seniorforsker Kenn Tarbensen, Rigsarkivet Viborg, og den er som sædvanlig frit tilgængelig på tidsskrift.dk.

Årbogen indledes med en artikel om tiden i Vejen i Sydjylland fra 1862 til 1874, hvor stationen kom til. Ved grundige arkivstudier i bl.a. kirkebøger og folketællinger påviser stud.mag. Morten Aaboe Schelde, Aarhus Universitet, at Vejen allerede forud stationens etablering havde en stor tiltrækningskraft på folk udefra, og dermed allerede i 1860'erne var i vækst som lokalt centrum. For første gang præsenteres det andragende, som lokale landmænd og håndværkere sendte til Indenrigsministeriet i 1871 for at forhindre den planlagte placering af stationen ved Andst Bro.

Museumschef Brian Wiborg, Museum Viborg, sætter i den anden artikel fokus på sparekassernes socialfilantropiske arbejde i årtierne omkring 1900, herunder de sparefremmende aktiviteter som skolesparemærker, øresparekasser m.m.

Årbogen rummer også to artikler om emner, der ikke tidligere har været belyst. Cand.mag. Peter Due Yding, Aarhus Universitet, giver på baggrund af studier i en række virksomhedsarkiver et overblik over kommercielle kontrakter og deres udvikling i retning af mere og mere komplicerede dokumenter, og han analyserer årsagen bag. Professor emeritus, dr.merc. Jesper Strandskov, giver et solidt indblik i ledelseskonsulentbranchen, der i dag har et betydeligt omfang med milliardomsætning og omkring 25.000 ansatte. Artiklen diskuterer også branchens professionelle identitet og renommé.

Traditionen tro slutter vi i det teoretiske hjørne, hvor professor Finn Olesen diskuterer, om økonomer bør have etiske og moralske overvejelser med i deres arbejde. Og det bør de.

Som helhed blev Erhvervshistorisk Årbog 2024 en meget klassisk årbog med artikler, der dels var byggede på gode arkivstudier, og dels tog fat på hidtil underbelyste emner i dansk erhvervshistorie.

Forskningsprojekter og -miljø

Link-Lives

Link-Lives-projektet kører fra 2019 til 2025 og ledes af Barbara Revuelta-Eugercios (Rigsarkivet) og Anne Løkke (Københavns Universitet). Det har tilknyttet forskellige Rigsarkivforskere og yderligere fire forskere ved Københavns Universitet. Der har i 2024 været vigtige personaleændringer, som har skabt udfordringer for arbejdet, specielt opsigelser fra en senior data scientist og flere videnskabelige assistenter. I løbet af 2024 har projektet – overordnet set – udført metodeforskning, udbygget eksisterende samarbejdsrelationer og gennemført undervisning og faglig formidling. Link-Lives har i 2024 været med til at etablere den nye forskningsinfrastruktur HisPeR som Rigsarkivet har sat i gang fra september 2024 med henblik på at sikre en videreførelse af de kompetencer, som Link-Lives har skabt.

Forskningsindsatsen har i 2024 været koncentreret om at videreudvikle og validere machine learning metoder og forberede publikationer, som forventes at blive udsendt i 2025 i form af en guide og nogle artikler. Vi skabte flere end 20 millioner links og mere end 4 millioner personregistreringer vedrørende samme person i kilderne med nye machine-learning metoder og startede linkning af de nye transskriberede folketællinger, som projektet har skabt. Der er foretaget ekstensiv validering og datakvalitetsikring. Der har været tre ph.d. forsvare i 2024. Projektets medarbejdere har gennemført 15 præsentationer i såvel nationale som internationale (akademiske) sammenhænge. Der har været en del arbejde med at overføre hjemmesiden link-lives.dk til Rigsarkivets domæne for at sikre overlevelse.

I 2024 har projektet været involveret på forskelligt niveau i fire ansøgninger om forskningsmidler fra forskere på Syddansk og Københavns Universiteter, samt nogle ph.d. stipendiateres individuelle ansøgninger. Der lykkedes Link-Lives/HisPeR at komme med i et projekt, som har fået bevilget 6,4 mio. kr. Projektet ledes af PI Gunvor Simonsen, Københavns Universitet, og vil skabe et mini-Link-Lives projekt for Dansk Vestindien 1845-1917.

Link-Lives har i 2022 bidraget til undervisning og faglig formidling af egen forskning. Vi har holdt tre forelæsninger/oplæg for historiestuderende på SDU, KU og AU.

Rigsarkivets DataLabs forskningssamarbejder

DataLab anvender AI til at ekstrahere og strukturere tekst fra analoge arkivalier for derved at etablere nye forskningsregistre ud af Rigsarkivets samling. Danmark er kendt for at have verdens bedste registre og biobanker, men vi har også verdens bedste arkiver, de skal bare digitaliseres og linkes til globale identifikatorer for at kunne skabe værdi for danske forskning. DataLab samarbejder derfor med centrale forskningsmiljøer om både metodeudvikling og om at udarbejde historiske

forskningsregistre før de eksisterende, officielle statistikregistre fra fx Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen. Forskningssamarbejderne omfatter følgende

Multigenerationsregistret etablerer familierelationer for alle danskere født 1920 eller senere. Udgangspunktet er en digitalisering af fødselsregistreringerne fra kirkebøgerne, og linking af børn og forældre, endvidere linkes alle individer, der var i live i 1968, til CPR-registret. MGR bliver en infrastruktur, der vil kunne linke data fra eksisterende registre og biobanker bedre sammen over flere generationer. Herved vil registret bidrage med ny indsigt i arvelighed af sundhed, sygdom sociale dynamikker m.v. og derved kunne skabe ny viden om væsentlige samfundsudfordringer.

Projektet er finansieret af Novo Nordisk Fonden med 38 mio. DKK og gennemføres i samarbejde med Center for Registerforskning ved Aarhus Universitet og Datalogisk Institut ved Københavns Universitet.

Historisk Kriminalregister etablerer straffeoplysninger om alle straffede borgere i Danmark i perioden ca. 1930 til 1980, ud fra en digitalisering af Rigspolitiets strafferegisterkort m.m. Registret knytter sømløst an til Danmarks Statistiks Kriminalitetsstatistikregister. Projektet gennemføres i samarbejde med ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, og vil undersøge sammenhængen mellem velfærdsstatens udvikling og borgernes risiko for at begå kriminalitet. Projektet er finansieret med 3,5 mio. DKK fra ROCKWOOL Fonden.

Historisk Medicinsk Fødselsregister er en forskningsinfrastruktur, der kommer til at indeholde oplysninger om bl.a. fødselsvægt og -længde for alle født i Danmark i 1926 eller senere.

Projektet er finansieret med 20 mio. DKK fra Novo Nordisk Fonden og gennemføres i samarbejde med Center for Klinisk Forebyggelse og Forskning ved Frederiksberg Hospital.

Historiske personindkomstregister er i sin vorden, men der er ved at blive skabt overblik over samlingen af ligningsoplysninger m.v. fra landets skattemyndigheder, projektet er finansieret med 2 mio. DKK fra Carlsberg Fondet og gennemføres i samarbejde med Center for Economic Behavior and Inequality ved Københavns Universitet.

ROPEWALK er et projekter der skaber historiske klimadata med oplysninger om fortidens vejr. Projektet ekstraherer data fra skibsjournaler fra slutningen af 1600 tallet til midten af 1900 tallet. Projektet er finansieret med 14 mio. DKK fra AP Møllerfondet og gennemføres i samarbejde med forskere fra Danmarks Meteorologiske institut.

Danmark-Polen under den kolde krig

Projektet er gået ind i sin afsluttende fase. De sidste arkivstudier er blevet afsluttet i Polen i vinteren/foråret 2024, og de sidste arkivstudier i Danmark nærmer sig sin afslutning. Det er dermed lykkedes at indsamle og bearbejde operationelt

planmateriale fra Warszawapagten og NATO i perioden fra 1960 til 1990. Seniorforsker Steen Andersen er Rigsarkivets repræsentant i projektet. I august 2024 blev den første version af et samlet manuskript til afhandlingen *"At eliminere Danmark ud af krigen" - Forestillingen om krigen i Europa – Danmark i Warszawapagtens krigsbilleder og operationsplaner 1960-1990* afleveret til forlaget, Syddansk Universitetsforlag. Dette manuskript har i efteråret 2024 været i reviewproces, og siden 1. november har der været fokus på indarbejdelse af kommentarer fremkommet i reviewprocessen.

Målet er en monografi eller en større afhandling, som i manuskriptform udgøre 570 sider, som skal udgives på Syddansk Universitetsforlag i efteråret 2025. Der er skrevet kontrakt med forlaget, men økonomien er ikke på plads endnu. Der er på nuværende tidspunkt 300.000 til en udgivelse, men der skal yderligere søges 137.000 fra fonde. Værket vil i sin endelige form indeholde betydelig dokumentation i form af kortmateriale og illustrationer fra det operationelle planmateriale.

I forbindelse med arbejdet med afhandlingen blev der i regi af det militærhistoriske læseselskab 'Rendsborg' afholdt to forelæsninger og en ekskursion med deltagelse af militære nøgleaktører fra både polsk og dansk side i foråret 2024. Selve aktørmødet fandt sted i maj og havde fokus på Warszawapagtens plan om et angreb på Sjælland. Aktørmødet var baseret på en faglig drøftelse af dele af det faktiske planmateriale, og udbyttet fra drøftelserne indgår i analysen som et supplement til de skriftlige kilders udsagn.

I takt med at arbejdet med afhandlingen går ind i en slutfase begynder et nyt projekt at tage form. De forskellige lande i NATO og Warszawapagten gennemførte en omfattende operationsplanlægning for den krig, som aldrig kom. På begge sider blev planerne systematisk opdateret og løbende afprøvet ved øvelser, hvilket betyder, at der i dag findes arkiver, som dokumenterer udviklingen af planlægning på begge sider af jerntæppet. Hidtil har forskningen haft fokus på enkelte planer og har kun i mindre grad inddraget den kartografiske del af kildematerialet, skønt dette rummer et betydeligt uudnyttet potentiale i forhold til analyse af militære operationsplaner.

En del af dette materiale befinder sig i Rigsarkivets samling i form af unikke kortkalker fra Jyske Division (COMLANDJUT) og Østre Landsdelskommando (COMLANDZEALAND). Disse transparente kilder i tusindvis udgør i dag en 'sunken skat' og rummer en historie, som vi først kan folde ud og fortælle, når vi får dem digitaliseret og georefereret. Kalkerne er føringsredskaber lige fra gruppeniveau (6 soldater) til korps (40.000). De viser alt lige fra planlagte stillinger, forberedte skydninger, forsyningsveje, hindreplaner, ødelæggelsesplaner og planlagte modangreb.

Kalkerne gav fleksibilitet i planlægning og selve føringen. Man var ikke bundet af et scenarium. Hvis fjenden havde angrebet ind over demarkationslinjen og havde valgt at gå nord om Lübeck mod alle antagelser, ville man kunne lægge de

relevante kalker på kortet og føre forsvarskampen ud fra dem, og lægge forsyningsruter, modangrebsplaner mm. oven på kortet.

Formålet med dette projekt er at udvikle en forskningsansøgning med mål om at skabe nye metodiske og empirisk landvindinger i forhold til analyser af operationsplaner fra den Kolde Krig. Målet er at søge Augustinusfondens forskningspulje for kulturarv, som har ansøgningsfrist den 15. maj 2025.

Projektet vil være det første, som er i stand til analysere længere tidsserier af plankomplekser fra både Warszawapagten og NATO og til at inddrage de kartografiske elementer af planerne i analysen. Projektet vil dermed udvikle nye metoder til komparative analyser af den rumlige dimension af militære plandokumenter ved inddragelse af GIS.

For at realisere projektansøgningen er det nødvendigt at skabe et tværdisciplinært internationalt netværk, samt at få afsøgt kildepotentialet i Tyskland. Dette er ikke muligt inden for rammerne hos de deltagende institutioner. Derfor planlægges et tværfagligt opfølgingsprojekt med afsæt i de tre institutioners kompetencer og netværk inden for forskning i den Kolde Krig. I juni 2023 modtog Rigsarkivet og Det Kongelige Bibliotek en bevilling fra Kulturministeriets Forskningsudvalg til modningen af netop dette projekt.

Studiecenter for Sønderjyllands historie

Studiecentret har i 2024 afholdt seks møder. Ny arkivar og forsker ved Rigsarkivet i Aabenraa Michael Nobel Hviid indtrådte, mens cand.theol. Carl Christian Jessen, der har været med siden begyndelsen i 2013, udtrådte. Centret fik i 2024 nye lokaler i underetagen i den gamle arkivbygning ud mod Haderslevvej. I årets løb fremlagde de to ph.d. studerende, som er tilknyttet centret, Klaus Tolstrup Petersen og Katrine Crone, begge tekster til diskussion henholdsvis om den sønderjyske bevægelse i Danmark og om genforeningsfester. I løbet af året udkom en række publikationer ved centrets medlemmer. Carsten Porskrog Rasmussen udgav: *En skole og et hjem gennem 100 år. Gråsten Landbrugsskole 1924-2024* og redigerede *Sønderjyske Eliter – fra oldtiden til industrialderen*, hvortil han selv bidrog sammen med Mikkel Leth Jespersen, Hans Schultz Hansen og Mariann Kristensen. Dertil kom adskillige artikler til tidsskrifter og antologier. Således indeholdt *Sønderjyske Årbøger 2024* bidrag ved tre medlemmer: Lars N. Henningsen, Merete Bo Thomsen og Carl Christian Jessen. Som sædvanlig blev der holdt talrige foredrag; blandt andet fortalte Frederik Lynge Vogensen om Aabenraa Havns udvikling for 120 tilhørere i Rigsarkivets foredragssal.

Forskningsformidling

Med i det danske forskningsmiljø

I tabel 1-3 er opgjort de forskellige forskningsaktiviteter. Tabellerne omfatter den indsats, der er ydet af de 17 fastansatte forskere med forskningsforpligtelse, samt af stipendiater.

Antal publikationer	Nationale	Internationale	Tilsammen
Forskningspublikationer med peer review	10	4	14
Forskningspublikationer uden peer review	7	1	8
Formidlingspublikationer	5	1	6
Redegørelser for arkivforhold o.l.	0	0	0
Tilsammen	22	6	28

Tabel 1 Rigsarkivets publikationsvirksomhed 2024.

Med 14 fagfællebedømte forskningspublikationer har Rigsarkivet ikke i 2024 nået ambitionen med gennemsnitligt 1,0 pr. forsker årligt. Sammenlignet med 2023 er antallet af publikationer faldet med en tredjedel. Faldet fordeler sig over alle kategorier. Det skyldes dels, at opgørelsen fra og med 2024 alene omfatter ansatte i den videnskabelige stillingsstruktur, dels at 2024 var året midt i den treårige forskningsplans periode, hvor projekterne fra den foregående periode mestendels var omsat i publikationer, mens der kun var fremkommet få fra den nye periode.

Ud over publiceringen af afhandlinger formidles forskningsresultaterne mundtligt for andre forskere, ligesom forskere på anden vis bidrager til at opretholde det historiske forskningsmiljø.

Aktivitet	Antal
Gæsteforelæsninger, foredrag og paper ved internationale kongresser	11
Gæsteforelæsninger, foredrag og paper ved nationale kongresser	6
Deltagelse i internationale kongresser etc. uden paper	3
Deltagelse i nationale kongresser uden paper	5
Hverv som redaktør af bøger og tidsskrifter	7
Publicerede anmeldelser	5
Medvirken ved peer reviews	17

Aktivitet	Antal
Medlemskab af bestyrelser for videnskabelige foreninger	10
Deltagelse i videnskabelige udvalg, råd, styregrupper og bedømmelsesudvalg	15
Vejleder for ph.d.- og specialestuderende	11
Censorvirksomhed ved højere læreanstalter	7

Tabel 2 Rigsarkivet i det historiske forskningsmiljø 2024.

Disse tal varierer en del fra år til år. I forhold til 2023 er antallet af gæsteforelæsninger ved internationale og nationale konferencer gået en del tilbage, ligesom også antallet af medlemskaber i bestyrelser for videnskabelige foreninger er reduceret noget.

Forskningsnetværk

Forskerne indgår sammen med kolleger fra andre institutioner i en række formelle og uformelle netværk. Adskillige er medlemmer af videnskabelige selskaber som Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie, Kildeskriftselskabet, Landbohistorisk Selskab, Dansk Komité for Byhistorie, Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie, Selskabet for Dansk Jødisk Historie, Dansk Vestindisk Selskab, Dansk Teknologihistorisk Selskab, Selskab for Survey-forskning m.fl. Hertil hører også Arbeitskreis für Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins.

Også andre disciplindefinerede netværk har deltagere fra Rigsarkivet, f.eks. Netværk for Nordisk Velfærdsstatsforskning, Erhvervshistorisk netværk, besættelsestidsnetværket "Kollaboration, modstand og flugt", EPOKE (Education, Policy and Organisation in the Knowledge Economy), Slots- og Herregårdsforum, ENCOUNTER (European Network for Country House and Estate Research), Netværk for moderne miljø- og klimahistorie, Shaping Nordic Punishment – mapping and understanding the development of Nordic penal practice, Field/Work in the Archive: Herbaria as sites of cultural exchange, Arkivarerne ved Rigsarkivet i Aabenraa indgår i Studiecenter for Sønderjyllands Historie, der også er et forskningsnetværk.

Formidling og det folkelige arbejde

Formidlingen sker ved siden af bøger og artikler også via en række andre kanaler som foredrag ved Folkeuniversitetet, i historiske foreninger og radio og tv samt ved at skrive avis-kronikker og en række småbidrag til lokal- og egnshistoriske tidsskrifter samt populære magasiner. Formidlingsindsatsen og deltagelsen i det folkelige historiske arbejde er opgjort i tabel 3.

Antal aktiviteter	Antal
Foredrag v/ Folkeuniversitetet, foreninger, radio, tv m.m.	76

Antal aktiviteter	Antal
Aviskronikker og mindre artikler ("småstykker"), herunder på internettet	20
Udarbejdede leksikonartikler	1

Tabel 3 Rigsarkivet og den folkelige formidling 2024.

I forhold til 2023 har foredragsaktiviteten har været let stigende, mens antallet af kronikker m.m. ligger på samme niveau.

Rigsarkivets forskere i tal

Fastansatte forskere samt ph.d. stipendiater ved Rigsarkivet 2024

Navn	Stilling	Fødeår	Normeret forskningstid	Bemærkninger
Steen Andersen	Seniorforsker, ph.d.	1972	440	
Annemarie Borregaard	Ph.d. stipendiat	1977	1155	¾ tid
Thomas Clausen	Seniorforsker, ph.d.	1981	440	
Peter Fransen	Seniorforsker, ph.d.	1962	655	
Michael Nobel Hviid	Forsker, ph.d.	1984	73	Ansæt fra 1.11.
Line Hjorth-Moritzsen	Ph.d. stipendiat	1994	1540	
Henrik Knudsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Tyge Krogh	Seniorforsker, dr.phil.	1954	440	
Christian Larsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Amalie Olga Lyngsted	Ph.d. stipendiat	1992	1540	
Jørgen Mikkelsen	Seniorforsker, ph.d.	1959	440	
Leif Hansen Nielsen	Seniorforsker, ph.d.	1955	37	Fratrædt 1.2.
Asbjørn Romvig Thomsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	257	Ansæt omtrent på halv tid i Link Lives
Annette Østergaard Schultz	Seniorforsker	1965	440	
Hans Schultz Hansen	Forskningsleder, dr.phil.	1960	440	
Per Seesko-Tønnesen	Forsker, ph.d.	1983	440	
Mette Seidelin	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Kenn Tarbensen	Seniorforsker, ph.d.	1964	440	
Silvia Goldbaum Tarabini	Forsker, ph.d.	1974	440	

Navn	Stilling	Fødeår	Normeret forskningstid	Bemærkninger
Niklas Thode Jensen	Seniorforsker, ph.d.	1973	440	
I alt timer			10.977	
Omregnet til årsværk å 1.540 timer			7,1	

Tabel 4 Fastansatte forskere i Rigsarkivet 2024.

Projektansatte forskere ved Rigsarkivet 2024

Navn	Stilling	Fødeår	
Barbara Revuelta-Eugercios	Seniorforsker mso, ph.d.	1981	Fastansat fra 1. november
Nicolai Rask Mathiesen	Projektforsker, ph.d.	1989	Fratrådt pr. 1. august
Mads Villefrance Perner	Ph.d. stipendiat	1995	Stipendieudløb 1. april

Tabel 5 Projektansatte forskere ved Rigsarkivet 2024.

Medarbejdere under Link Lives projektet har ingen normeret forskningstid og konterer ikke tid anvendt til forskning specifikt.

I 2023 var Rigsarkivets normerede ordinære forskningstid 6,9 årsværk, så der har i 2024 været tale om en beskeden stigning.

Tabel 4 og 5 viser antallet af normerede forskningstimer og -årsværk i 2023, ordinært såvel som ekstraordinært finansierede.

Det faktisk afholdte antal forskningstimer fremgår under konto 5.2. i tabel 6, der er udarbejdet på grundlag af oplysningerne i Rigsarkivets tidsregistreringssystem.

Tidsforbrug på forskning i Rigsarkivet i 2023 og 2024

Aktivitet	Timer 2024	Timer 2023	Pct. 2024*	Pct. 2023*
5.1. Planlægning, administration og møder vedr. forskning	1.146	1.104	0,4	0,4
5.2. Forskning **	10.447	9.816	3,6	3,5
5.3. Institutionsforskning***	113	102	0,0	0
5.4. Andet vedr. forskning	1.728	1.922	0,6	0,7
I alt	13.433	12.945	4,7	4,6
Timer i alt (OV)	287.169	284.688		

Tabel 6 Forskernes tidsforbrug i 2023 og 2024. Kilde: Rigsarkivets tidsregistrering.

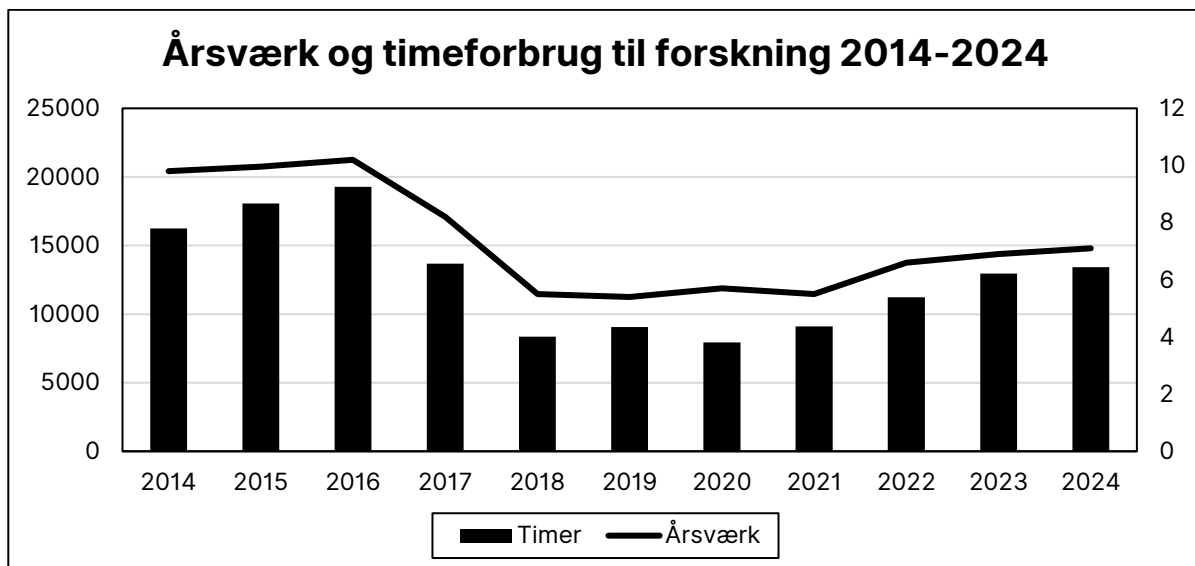
* Af det samlede tidsforbrug i Rigsarkivet

** Udført af ansatte med forskningsret- og pligt normalt i 2/7-forskningsstid samt evt. opnåede frikøbsperioder.

*** Forskningsprojekter iværksat af Rigsarkivets direktion.

Den mindre stigning fra 2023 til 2024 flugter med det lidt øgede antal forskningsårsværk.

Antal normerede årsværk og det faktiske timeforbrug til forskning kan opgøres over en længere årrække. Udviklingslinjerne bliver da som vist i diagrammet nedenfor.

Tabel 7 Årsværk og timeforbrug til forskning i Rigsarkivet 2014 til 2024.

De seneste fire år har budt på en behersket stigning i årsværk og timeforbrug, som i første række hænger sammen med antallet af ph.d. stipendiater.

Forskningstid og øvrigt arbejde

Forholdet mellem den normerede forskningstid på 2/7 af forskernes arbejdstid og de faktisk afholdte forskningstimer har gennem mange år været udgangspunkt for et årligt regnskab over de enkelte forskeres over-skud/underskud af forskningstimer. Dette regnskab har skullet sikre, at de normerede forskningstimer faktisk afholdes. I den udstrækning, det ikke er tilfældet, danner systemet grundlag for iværksættelse af ekstraordinær afvikling af forskningstid.

For de seneste 10 år kan det samlede overskud/underskud opgøres med følgende resultat:

Overskud/underskud af afholdte forskningstimer i forhold til det normerede 2014-2024

År	Timer
2014	- 1659 timer
2015	- 1192 timer
2016	- 325 timer
2017	- 139 timer
2018	- 362 timer
2019	- 142 timer
2020	- 857 timer
2021	- 597 timer
2022	- 785 timer
2023	-1481 timer
2024	-708 timer

Tabel 8 Overskud / underskud af afholdte forskningstimer i forhold til den normerede forskningstid fra 2014 til 2024.

Forskernes fordeling på stillingskategori og køn ultimo 2024

Stillingskategori	Mænd	Kvinder	I alt
Forskningsleder	1	0	1
Forskningsprofessor	0	0	0
Seniorforskere	10	3	13
Forskere	2	1	3
Ph.d.-stipendiat	0	3	3
I alt	13	7	20

Tabel 9 Forskernes fordeling på stillingskategori og køn 2024.

Forskernes fordeling på alder og køn ultimo 2024

Fødselsår	Mænd	Kvinder	I alt
1950-59	2	0	2
1960-69	3	1	4
1970-79	5	3	8
1980-89	3	1	4
1990-99	0	2	2
I alt	13	7	20

Tabel 10 Forskernes fordeling på alder og køn 2023.

Kønsfordelingen må vedvarende betegnes som skæv. Et generationsskifte er indledt, således at der nu er 6 forskere født efter 1980. Med 4 forskere over 60 år vil det fortsætte i de kommende år.

Løbende forskningsprojekter 2025

Rigsarkivets enheder forkortes således:

- BRUG = Brugerservice
- DATA = Datascience
- ADEG = Adgang og egenaces
- INDSAM = Indsamling
- LEDSEK = Ledelsessekretariatet

Navn	Steen Andersen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	"At eliminere Danmark ud af krigen" – Forestillingen om krigen i Europa – Danmark i Warszawa-pagtens krigsbilleder og operationsplaner 1960-1990

Navn	Annemarie Borregaard
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Ph.d. stipendiat, cand.soc.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Statens ansvar - den politiske og administrative historie om dansk åndssvageforsorg 1933-1980
Projekt nr. 2	From Legal Exclusion to Lawfully Inclusion in Denmark

Navn	Thomas Clausen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Statens Uddannelsesstøtte 1970-1995. Administration, alternativer, forudsætninger
Projekt nr. 2	Statsgaranterede lån i banker og sparekasser 1964-1990.

Navn	Peter Fransen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	ADEG

Navn	Peter Fransen
Projekt nr. 1	Fangers rettigheder. En kritisk analyse af rettighedsbegrebet for fanger i de danske fængsler 1950-2025

Navn	Line Hjorth-Moritzsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Ph.d. studerende, cand.mag.
Enhed	DATA
Projekt nr. 1	Mapping women's work in nineteenth century Denmark – a digital history project

Navn	Michael Nobel Hviid
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Stormfloder I Sønderjylland – når vandet kommer!

Navn	Henrik Knudsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Kryolit, konebåde og kønssygdomme. Arsuk og minedriften ved Ivigtut 1854-1940

Navn	Tyge Krogh
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, dr.phil.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Brændevinskrigen i 1776
Projekt nr. 2	Bidrag til Gyldendal-projektet: Danmark Dannes – Det Moderne Danmarks Idéhistorie
Projekt nr. 3	Godsejermordet i 1738

Navn	Christian Larsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Da børnene tog ansvar for deres tænder
Projekt nr. 2	Karriere eller ægteskabsforberedelse? Lærerindernes indtog i den danske folkeskole, ca. 1870-1940

Navn	Amalie Olga Lyngsted
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Ph.d. stipendiat
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Jeg står ene i verden uden far og mor – En undersøgelse af betydningen af relationer for børn og unge anbragt i N. Bangs Virksomhed i perioden 1897-1922

Navn	Jørgen Mikkelsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Studier i dansk byhistorie i internationalt perspektiv efter ca. 1500
Projekt nr. 2	Studier i indvandring og naturalisation efter ca. 1870
Projekt nr. 3	Studier i dansk kolonihistorie og oversøisk handelshistorie
Projekt nr. 4	Dansk topografi i tekst og kort
Projekt nr. 5	Studier i dansk sundhedsvæsen og epidemiologi siden ca. 1800

Navn	Bárbara A. Revuelta-Eugercios
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker MSO, ph.d.
Enhed	DATA
Projekt nr. 1	Link-Lives: Historical Big Data (fællesprojekt)
Projekt nr. 2	Scientific Research Network on 'Historical Demography'

Navn	Asbjørn Romvig Thomsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	DATA
Projekt nr. 1	Link-Lives: Historical Big Data (fællesprojekt)
Projekt nr. 2	Anbringelsessager før og efter digitaliseringen. Hvad betyder overgangen til IT i sagsbehandlingen for borgerens historie?

Navn	Annette Østergaard Schultz
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, mag.art.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Centralisering eller decentralisering i Østgrønland? Lokaliseringspolitikken i 1960'erne
Projekt nr. 2	Da Østgrønland administrativt blev en del af Grønland [1960'erne – et definerende årti for Ittoqqortoornit]

Navn	Hans Schultz Hansen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Forskningsleder, seniorforsker, dr.phil.,
Enhed	LEDSEK
Projekt nr. 1	Stormfloden 1923
Projekt nr. 2	Den 9. april 1940 i Sønderjylland
Projekt nr. 3	Det tyske mindretal og København-Bonn-forhandlingerne i 1955
Projekt nr. 4	Oprettelsen af det tyske mindretals sekretariat i København 1983

Navn	Per Seesko-Tønnesen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Enhed	ADEG
Projekt nr. 1	Kirke, sogn og lokale eliter

Navn	Per Seesko-Tønnesen
Projekt nr. 2	Arkivpraksis i senmiddelalderen og den tidligt moderne periode

Navn	Mette Fransiska M. Seidelin
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Seniorforsker, arkivar, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Anbringelsessager før og efter digitaliseringen

Navn	Silvia Goldbaum Tarabini
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Danske jøder i svensk eksil 1943-1945
Projekt nr. 2	Stikkere og andre danske involverede i jødeaktionen

Navn	Kenn Tarbensen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Gelindemanden og hans kumpaner. Poul Glindemanns finans- og ejendomssvindel 1940-1960
Projekt nr. 2	Økonomisk kriminalitet i dansk erhvervsliv 1900-1960

Navn	Niklas Thode Jensen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, Ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Klimaet i Ministeriet: udviklingen af klimapolitik hos danske myndigheder, ca. 1972-2002

Forskning i Rigsarkivet – bibliografi 2024

Bibliografien omfatter alene ansatte i den videnskabelige stillingsstruktur.

A. Forskningspublikationer med peer review (14)

1. Díaz, J. S. I. & **Mikkelsen, Jørgen**. "The double capture of the Danish frigate Tranquebar in 1763." I: International Journal of Maritime History 36:2 (2024), 236-256.
2. **Fransen, Peter** & Smith, P.S. "Fra privilegier til rettigheder - og tilbage igen." I: Fængselshistorisk Selskab 2023, 8-31.
3. Fransen, Peter. "Straffelejren ved Statsfængslet i Nyborg." I: Fængselshistorisk Selskab 2023, 54-84.
4. Hansen, Hans Schultz. "Nationale eliter i Sønderjylland 1815-1920." I: Rasmussen, C.P. (red.) Sønderjyske eliter - fra oldtiden til industrialderen. Aabenraa: Historisk Samfund for Sønderjylland 2024, 223-268.
5. Hansen, Hans Schultz. "Drabet på tre gendarmere i Padborg den 9. april 1940". I: Zise. Told- og Skattehistorisk Årbog 2024, 89-102.
6. Mikkelsen, Jørgen. "Stand og næring 1700-1814." I: Bisgaard, L., Toft Jacobsen, J. & Møhlenfeldt Jensen, J. (red.). Assens historie. Assens: Museum Vestfyn 2024, 138-187.
7. Mikkelsen, Jørgen. "Stiftamtmand Niels Gersdorffs Beskrivelse over Københavns Amt 1745." I: Historiske Meddelelser om København 2024, 112-195.
8. **Perner, Mads Villefrance** & Dahl, M.C. "Peztilentze og blodsot: Et detaljeret blik på pest- og dysenteriepidemierne i Øster Løgum, 1627-29". I: TEMP 15, 28 (2024), 55-71.
9. Perner, Mads Villefrance: Social class and child mortality in late nineteenth century Copenhagen. I: Historisk Tidsskrift. 124: 2, 2024, 337-360.
10. Seesko-Tønnesen, Per. "Herskabets plads - Herregård, sognekirke og lokal offentlighed, ca. 1580-1660." I: Herregårdshistorie 20 (2024), 49-81.
11. Seesko-Tønnesen, Per. Det adelige minde i sognekirken – om en messestiftelse ved Skamby kirke i 1410. Net-publikation, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
12. Svenningsen, S.R., **Andersen, Steen** & Werenberg, A. Kartografiske virkemidler i Polens koldkrigsplaner. Conferenceabstrakt, Kortdage 2024.
13. Svenningsen, S.R., **Andersen, Steen** & Werenberg, A. Towards a spatial history of Cold War operational planning. Conferenceabstrakt, Spatial Humanities Conference 2024.
14. Svenningsen, S.R., **Andersen, Steen** & Werenberg, A. Colorful arrows and xerox copies: Towards a history of cartography in Cold War military operational plans. Conferenceabstrakt, Spatial Humanities Conference 2024.

B. Forskningspublikationer uden peer review (8)

1. Clausen, Thomas. "På sporet af universitetshistorien – SDU og AAU i historisk perspektiv." I: Historisk Tidsskrift 124:2 (2024), 478-493.
2. Hansen, Hans Schultz. "'Brandenburger' im Einsatz: Deutsche heimliche Agenten und der Überfall auf Dänemark am 9. April 1940." I: Demokratische Geschichte. Jahrbuch für Schleswig-Holstein 33 (2024), 283-295.
3. Larsen, Christian. "Nul huller ja tak: Fra skoletandlæge for de få til børnetandpleje for de mange." I: Journalen 2024:1, 3-11.
4. Larsen, Christian. "Skole og uddannelse til alle: Skolevæsenet i Præstø By og Landdistrikt i 1900-tallet." I: Præstø og omegn: Historie - Natur - Kultur. Hellerup: Spring 2024, 292-305.

5. Mikkelsen, Jørgen. "Jens Georg Lind." I: Schmidt, K. & Møller, J.F. (red.). Efterslæt: Festskrift til Sebastian Olden-Jørgensen. København: Den Danske Historiske Forening 2024, 150-160.
6. Mikkelsen, Jørgen. "Kapervirksomhed under Englandskrigen." I: Personalhistorisk Tidsskrift 2024, 90-107.
7. Mikkelsen, Jørgen. "Præstø i Grønvolds århundrede: Befolkning, bebyggelse, erhvervsliv og sociale forhold i 1800-tallet." I: Præstø og omegn: Historie - Natur - Kultur. Hellerup: Spring 2024, 102-127.
8. Seesko-Tønnesen, Per. "Christian Pedersen Thott." I: Schmidt, K. & Møller, J.F. (red.). Efterslæt: Festskrift til Sebastian Olden-Jørgensen. København: Den Danske Historiske Forening 2024, 253-260.

C. Formidlingspublikationer (6)

1. Hansen, Hans Schultz. Junigrundloven 1849, Statsgrundloven 1848 og Sønderjylland. I: Sønderjysk Månedsskrift 2024, s. 290-298. Sønderjyderne og grundlovene fra 1915 og 1920. Sst. s. 320
2. Mikkelsen, Jørgen. "Fra krige og fæstninger til slotte, landskaber og sønderjyske bygningsdetaljer: En præsentation af Krigsministeriets aflevering af kort og tegninger til Rigsarkivet." I: Journalen 2024:1, 12-16.
3. Mikkelsen, Jørgen. "En førsterangs kilde til dansk landbohistorie: Gregers Begtrups værk om agerdyrkningens tilstand i Danmark omkring 1800." I: Slægtsgården 82, 484 (2024), 8-10.
4. Mikkelsen, Jørgen. "L.A. Winstrups bygningstegninger i Rigsarkivet." I: Sønderjysk Månedsskrift 2024:6, 213-217.
5. Mikkelsen, Jørgen. "Lægen Heinrich Callisens beskrivelse af sundhedsforholdene i København i begyndelsen af 1800-tallet." Netpublikation, danmarkshistorien.dk.
6. Tarabini, Silvia Goldbaum. "First Impressions on Europe's Leaders DK: Kirsten Gloerfelt-Tarp." I: Focze, J. & Szatucsek, Z. (red.). Europe - Forging a Union for Peace. Budapest: National Archives of Hungary Budapest 2024, 49-52.

D. Bidrag til udredninger og rapporter om arkivforhold m.v. (0)

E. Deltagelse i videnskabelige kongresser og seminarer med paper (17)

1. Borregaard, Annemarie. "Når staten drager omsorg. Den politiske og administrative historie om dansk åndssvageforsorg 1933-80." Norsk nettverk for forskning om funksjonshemming, 10. Forskningskonferense, Bodø, Norge.
2. Hansen, Hans Schultz. National demobilisering siden 1950'erne – nord og syd for grænsen. Seminar om identitet og politik i det dansk-tyske grænseland efter 1955, Christianslyst i Angel 13. marts 2024.
3. Knudsen, Henrik. "Kryolit, konebåde og kønssygdomme: Minedriften ved Ivittuut i nyt lys." Årsmødeseminar i Teknologihistorisk Selskab: Nordatlanten - Teknologihistorie og Samlinger, Helsingør, Danmark.
4. Lyngsted, Amalie Olga. "They do not discipline me without reason": The relationship between foster child and foster parent and the experience of growing up in Danish private foster care 1900-1922. Seminar for Centre for the History of Childhood, University of Oxford.

5. Mikkelsen, Jørgen: Elsinore – frontier town, transit town and one of Denmark's most distinctive network towns. International byhistorisk konference, Ostrava, September 2025.
6. Revuelta-Eugercios, Barbara: Abandoning Infants at the Maternity Hospital: A Resort of Single Women in Central Spain (Madrid and Toledo, 1900-1936), International workshop. Names and models (Transnational Landscapes of 20th Century Institutional Infant Care), University of Essex.
7. Revuelta-Eugercios, Barbara: WAF Network meeting Copenhagen, Combining historical domain expertise with machine learning – methods in Link-Lives, Danish National Archives, 6-7, maj 2024.
8. Revuelta-Eugercios, Barbara: Digital Methods in Link-Lives, Digitale Historier, Kongelige Bibliotek.
9. Revuelta-Eugercios, Barbara: Link-Lives Expo, Aarhus Universitet
10. Revuelta-Eugercios, Barbara: Link-Lives: a Digital History project, SDU
11. Revuelta-Eugercios, Barbara: Link-Lives: transcribing and linking sources with the help of AI,
12. Årsmøde i ODA, Middelfart
13. Schultz, Annette Østergaard. Moderniseringen af Østgrønland i 1950'erne og 1960'erne. Arktisk Festival 2. november 2024
14. Tarabini, Silvia Goldbaum: Les Juifs danois au ghetto de Terezin". Konference : *Limoud*, Paris, 17. Marts 2024
15. Tarabini, Silvia Goldbaum: "The Jews of Denmark in the Holocaust: Life and Death in the Theresienstadt Ghetto." Forum för Judiska Studier, Teologiska institutionen, Stockholm, Sverige, 16. April 2024.
16. Tarabini, Silvia Goldbaum: "When the calendar showed 27 February 1944, I perished. I was only 60 years old." Education about the Holocaust. A Danish example of worst practices." Holocaust Exhibitions and Memory Culture, Oslo, Norge, 14. November 2024
17. Tarbensen, Kenn: "Strømper og stenkul – returvarer fra Færøerne i monopolhandelens tid", seminaret NORDATLANTEN – TEKNOLOGIHISTORIE OG SAMLINGER, Dansk Teknologihistoriske Selskabs årsmødeseminar 27. september 2024 på Danmarks Tekniske Museum i Helsingør.
18. Thomsen, Asbjørn Romvig: Engelsksproget oplæg ved CEDHAR seminar, Aarhus Universitet 6. november 2024.

F. Redaktion af tidsskrifter m.v.

Tidsskrifter udgivet af Rigsarkivet

- Erhvervshistorisk Årbog: Kenn Tarbensen

Andre historiske tidsskrifter og skriftrækker

- Årbogen for Fængselshistoriske Selskab: Peter Fransen
- teknologihistorie.dk: Kenn Tarbensen
- TEMP – Tidsskrift for historie. Særnummer om teknologihistorie: Henrik Knudsen
- Uddannelseshistorie. Selskab for skole- og uddannelseshistorier årsbog 2024: Temaudgave om kvinder i uddannelse: Amalie Olga Lyngsted, Christian Larsen

- Trebindsværk om De Jessenske Relationer (indberetninger til Danske Kancelli, 1743ff): Jørgen Mikkelsen

G. Rigsarkivets forskningsrettede publikationer

Generelt

Forskningen i Rigsarkivet. Årsberetning for 2023. 33 s. Tilgængelig på:

<https://www.rigsarkivet.dk/om-os/forskning/forskningsresultater/>

Erhvervshistorisk Årbog

Erhvervshistorisk Årbog, 73:1-2 (2024), red. Kenn Tarbensen, 142 s.

Indhold: Morten Aaboe Schelde: Udviklingen i Vejen 1862-1874 – drivkræfterne bag den sydjyske stationsby; Brian Wiborg: Mellem filantropi og forretning. Sparekassebevægelsen i forandring 1881-1920; Peter Due Yding: Udviklingen af kommercielle kontrakter i Danmark: Historisk kompleksitet og visualisering; Jesper Strandkov: Et videnserhverv i støbeskeen – træk af ledelseskonsulentbranchens historie i Danmark; Finn Olesen: Bør økonomer inddrage etiske overvejelser i deres arbejde?

Tilgængelig på www.tidsskrift.dk/ea

H. Medlemskab af bestyrelser af videnskabelige foreninger og videnskabelige udvalg, råd og styregrupper

- Dansk Komité for Byhistorie (Jørgen Mikkelsen)
- Den Danske Historiske Forening (Mette Seidelin)
- Fængselshistorisk Selskab (Peter Fransen)
- Historisk Samfund for Sønderjylland (Hans Schultz Hansen)
- Kulturministeriets Forskningsudvalg (Mette Seidelin)
- Rigsarkivets forskningskoordinationsgruppe (Hans Schultz Hansen, Asbjørn Thomsen, Jørgen Mikkelsen, Christian Larsen, Peter Fransen)
- Rigsarkivets rådgivende forskningsudvalg (Hans Schultz Hansen, Niklas Thode Jensen og Peter Fransen)
- Rådgivende forskningsudvalg for Forskningsafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig (Hans Schultz Hansen)
- Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie (Christian Larsen)
- Styregruppe for Aarhus Universitetsforlags projekt "100 bøger om 100 begivenheder i Danmarks historie" (Hans Schultz Hansen)
- Wissenschaftliche Beratung ved Forschungsstelle für regionale Zeitgeschichte und Public History, Slesvig (Hans Schultz Hansen)

Rigsarkivets forskningskoordinationsgruppe

- Martin Bork, enhedschef, LEDSEK (formand)
- Hans Schultz Hansen, forskningsleder, LEDSEK (sekretær)
- Anne Bækgaard, enhedschef, ADEG
- Peter Fransen, seniorforsker, ADEG
- Allan Vestergaard, enhedschef, BRUG
- Jørgen Mikkelsen, seniorforsker, BRUG
- Jan Dalsten Sørensen, enhedschef, DATA
- Asbjørn R. Thomsen, seniorforsker, DATA
- Mette Hall-Andersen, enhedschef, INDSAM
- Christian Larsen, seniorforsker, INDSAM

Rigsarkivets rådgivende forskningsudvalg

- Helle Strandgaard Jensen, Aarhus Universitet (forperson)
- Heidi Vad Jønsson, Syddansk Universitet
- Johan Heinsen, Aalborg Universitet
- Niklas Thode Jensen, Rigsarkivet København
- Barbara Revuelta-Eugercios, Rigsarkivet Odense
- Morten Ellegaard, rigsarkivar, observatør for Rigsarkivets direktion
- Hans Schultz Hansen, forskningsleder (sekretær)

